

BARNEOMBUDET

Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep

0030 OSLO

Deres ref:	Vår ref:	Saksbeh:	Arkivkode:	Dato:
	12/01594-2	Andreas Fostervold Stordahl	008;O;BV	12.11.2012

Høringssvar - forslag til endringer i barnevernloven (forslag om endringer i finansieringsansvaret og i den faglige samhandlingen mellom stat og kommune, forslag om styrking av barns rettigheter mv.)

Barneombudet viser til Barne-, likestillings-, og inkluderingsdepartementets høringsbrev datert 05.09.2012 der departementet sender en rekke endringsforslag til barnevernloven ut på høring.

Barneombudet takker for muligheten til å gi innspill til høringsnotatet.

Barneombudets perspektiv

Barneombudet skal i henhold til lov og instruks arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt behørig hensyn til på alle samfunnsområder. Vi skal særlig følge med på at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt, og at norsk rett samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barns rettigheter. Videre skal vi av eget tiltak, eller som høringsinstans, ivareta barns interesser og behov i samband med planlegging og utredning på alle felter. Vårt mandat er begrenset til barnet fyller 18 år.

Det overliggende prinsipp i barnevernloven (Lov 17.juli 1992 om barneverntjenester) er barnets beste, jf barnevernloven § 4-1. Barnekonvensjonens artikkel 3 understreker at barnets beste skal være grunnleggende ved alle handlinger som berører barn.

Barn som trenger eller er i kontakt med barnevernet er i en særlig sårbar situasjon. Det er av overordnet betydning at disse barna blir fanget opp av et godt fungerende system som er i stand til å tilby god og riktig hjelp i tråd med prinsippene i barnekonvensjonen og formålene i barnevernloven. Et hvert barn skal ivaretas ut i fra hva som er det beste for det enkelte barnet.

Barneombudets merknader til forslag til endringer i barnevernloven mv.

Før Barneombudet presenterer sine merknader må det bemerkes at noen av forslagene er meget omfattende og kompliserte.

Departementet har selv i høringsbrevet anført at forslagene i høringsnotatet er av svært ulik karakter og at noen av konklusjonene derfor bevisst er holdt relativt åpne. Dette har

medvirket til at forslagene i høringen har vært utfordrende å besvare. Svarfristen er også forholdsvis kort. Barneombudet har dermed ikke hatt mulighet til å gå i dybden på alle forslagene.

Både det å utarbeide forslag og det å kommentere dem er en prosess som krever tid. Barneombudet har i omtrent samme tidsrom også mottatt andre høringer fra departementet som har frister satt kortere enn 3 måneder. Dette begrunnes i stram tidsplan fra departementets side. En tidsplan som hadde gitt alle involverte i prosessen noe bedre tid, hadde også sikret et bedre og mer helhetlig resultat.

DEL 2 OPPGAVE OG FINANSIERINGSANSVARET

Barneombudet ønsker bare kort å kommentere forslagene i del 2 om oppgave- og finansieringsansvaret.

Barneombudet er ikke nødvendigvis opptatt av på hvilken måte statlige og kommunale barnevernsmyndigheter organiseres, men understreker at organiseringen skal sikre et godt og likeverdig barnevern uavhengig av hvor barnet bor, og være i tråd med formålet i barnevernloven § 1 og prinsippene Norge er forpliktet til etter FNs konvensjon om barnets rettigheter.

Departementets forslag i del 2 vil etter det Barneombudet kan se medføre en nedbygging av Barne-, ungdoms-, og familieetaten, og en overføring av midlene til kommunene. Enhver overføring av midler vil medføre en iboende risiko for at midlene ikke brukes til det tiltenkte formålet, Barneombudet anbefaler derfor en utstrakt bruk av øremerking av midlene. Barneombudet er bekymret for situasjonen i barnevernet på bakgrunn av blant annet Riksrevisjonens undersøkelse av det statlige barnevernet (2012)¹ og Helsetilsynets landsomfattende tilsyn i 2011 med kommunalt barnevern (2012)². Vi er usikre på om økte midler generelt vil være nok til å bedre situasjonen. Det er viktig at fylkesmennene følger opp bruken av midlene for å sikre at kvalitet og tilgang på tjenestene styrkes.

Barneombudet savner en barnets-beste-analyse på systemnivå, og en vurdering av dette opp i mot kommunenes selvråderett. Barneombudet har i dette høringssvaret ingen meninger om maktfordelingen i et sentraliserings-/desentraliseringsperspektiv, men ønsker å understreke at organiseringen av både det statlige og det kommunale barnevernet må utformes på en slik måte at verken sentralisering eller desentralisering går på bekostning av barnets beste.

Vi er i den forbindelse opptatt av at barnevernstjenestene i kommunene må være robuste nok med tanke på for eksempel bemanning, fagmiljø, og økonomi til å kunne fange opp og ivareta barn i tråd med barnekonvensjonen og barnevernloven.

Barneombudet ser det som tjenelig at de kommunale barneverntjenestene underlegges et fagdirektorat. Etter vårt syn er det naturlig at Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet gis en slik rolle.

Vi har registrert at enkelte andre høringsinstanser i sine høringssvar har anført at det i forbindelse med noen av forslagene i høringen ikke er utført tilstrekkelig gode samfunnsøkonomiske analyser, samt at det er mangelfull kunnskap om situasjonen i de forskjellige kommunale barneverntjenester.

På denne bakgrunnen, og sett i lys av den relativt korte tidsfristen som nevnt over, har det ikke vært mulig for Barneombudet å skaffe seg en grundig og helhetlig oversikt over hva forslagene faktisk vil innebære.

¹ <http://www.riksrevisjonen.no/Rapporter/Sider/BarnevernStat.aspx>

² http://www.helsetilsynet.no/upload/Publikasjoner/rapporter2012/helsetilsynetrapport2_2012.pdf

Barneombudet støtter departementet i at hvis omleggingen i tråd med forslagene i høringen skal skje før mer kunnskap og bedre analyser er foretatt, må omleggingen skje gradvis og kontinuerlig evalueres.

DEL 3 STYRKET RETTSSIKKERHET FOR BARNA I BARNEVERNEN

Kapittel 12. Lovfesting av krav til forsvarlighet i barnevernloven

Departementet foreslår å innføre et forsvarlighetskrav i barnevernloven:

Ny § 1-1 a i barnevernloven kap. 1 skal lyde:

§ 1-1 a. *Krav til forsvarlighet*

Tjenester og tiltak etter denne loven skal være forsvarlige.

Departementet presiserer at det ”legger til grunn at tjenester og tiltak etter barnevernloven allerede i dag skal være forsvarlige, både når det gjelder innhold, omfang og når tjenestene ytes.”

Barneombudet er bekymret for at barn i kontakt med både statlig og kommunalt barnevern ikke alltid får den hjelpen de skal ha etter barnevernloven og barnekonvensjonen. Vi viser igjen til rapportene fra Helsetilsynet (2012) og Riksrevisjonen (2012) nevnt over.

Barneombudet hadde heller ønsket at departementet i stedet for å foreslå et krav om forsvarlighet foreslo at barnevernloven skulle gjøres til en rettighetslov. Barneombudet har ved flere anledninger tydeliggjort dette. Dette har en rekke offentlige utvalg også foreslått, så som Befringutvalget, Flatøutvalget, og nå senest Raundalenutvalget. Dette synet må ses i sammenheng med Norges forpliktelser etter barnekonvensjonen, samt hvordan utviklingen har vært på andre velferdsområder mht rettighetslovgivning.

Det er forskjell på å ha rett og å være avhengig av at andre utfører sin plikt. Barnekonvensjonen er tydelig på at barnet er et selvstendig rettssubjekt. Barneombudet ønsker at barnevernloven skal reflektere dette, og rettighetsfeste barnet som en selvstendig aktør. Dette er grundig redegjort for av både Barneombudet og andre i tidligere utvalg nevnt over.

Departementet har heller ikke i denne omgang valgt å gå nærmere inn på det å rettighetsfeste barnevernloven til tross for mange innspill om dette over lang tid. Dette sett i lys av noen av de andre forslagene i denne høringen gjør Barneombudet bekymret. Barneombudet tenker her på for eksempel forslaget i kapittel 15 om å ta bort eksemplene på tiltak etter § 4-4, og forslaget i kapittel 20 om å ta bort den individuelle tilsynsføreren fra barn i fosterhjem. Barneombudet er bekymret for at kommunenes handlefrihet, herunder muligheten til å organisere sine tjenester, vektet tyngre enn barns individuelle rettigheter.

Hvis departementet går inn for å gjennomføre forslaget mot Barneombudets anbefalinger er det viktig at departementet sikrer at flere hensyn er ivaretatt enn tilfellet er ved det nåværende forslaget.

Faren ved et forsvarlighetskrav er at man beveger seg bort fra individuelle vurderinger og over til mer generelle og standardiserte barnets beste-vurderinger. Det er viktig at man ikke ser hen til det medisinske forsvarlighetsbegrepet, men til det individuelle barnets beste. Ombudet er opptatt av at utførelsen av tjenestene og tilsynet med dem, ikke må gjøres ut i fra en nedre forsvarlighetsgrense. Formålet i § 1-1 i barnevernloven må ses i sammenheng med § 4-1 i barnevernloven og artikkel 3 i barnekonvensjonen. Et eventuelt forsvarlighetskrav i barnevernloven bør etter vår mening utdypes videre for å romme disse perspektivene.

Kapittel 13 Barns rett til medvirkning og barns mulighet til å ha en særskilt tillitsperson

På bakgrunn av de to forslagene om medvirkning og tillitsperson foreslår departementet en nytt annet ledd i barnevernlovens § 4-1:

Barnet skal gis mulighet til medvirkning, og det skal tilrettelegges for samtaler med barnet. Barn som barnevernet har overtatt omsorgen for kan gis anledning til å ha med seg en person barnet har tillit til. Departementet kan gi nærmere forskrifter om tillitspersonens oppgaver og funksjon.

13.3.1 Barns rett til medvirkning

Departementet foreslår at det "tas inn en overordnet lovbestemmelse om barns medvirkning i barnevernloven kapittel 4 om særlige tiltak. Departementet mener at en slik bestemmelse bør omfatte alle forhold som vedrører barnet. Alle instanser som har oppgaver etter barnevernloven bør omfattes av en slik overordnet bestemmelse, og barnets rett til medvirkning skal gjelde i alle forhold som berører barnet."

Departementet vil ta initiativ til at det utarbeides retningslinjer om dette, og at det bør utarbeides retningslinjer for hvordan barnevernet under sin saksbehandling best kan dokumentere hvordan barnet har medvirket i sin egen sak, og hva som har vært barnets syn på saken.

Barneombudet er glade for økt fokus på barns rett til medvirkning.

Vi mener en slik overordnet bestemmelse i barnevernloven som forslaget innebærer vil bedre understreke barnekonvensjonens prinsipp om barns rett til medvirkning. Dette vil føre til at myndighetene tar bedre beslutninger som ivaretar det enkelte barnets beste.

13.3.2 Tillitsperson

Departementet foreslår at det presiseres i barnevernloven at barnet kan gis anledning til å ha med seg en tillitsperson barnet er knyttet til og stoler på. Dette forslaget vil kun gjelde barn som barnevernet har overtatt omsorgen for. Barnevernet vil videre ikke ha noe ansvar for å finne en slik tillitsperson til barnet.

Slik Barneombudet forstår forslaget om tillitsperson vil dette kunne være en stor støtte og trygghet for noen barn som i utgangspunktet allerede er knyttet til en slik voksenperson. Ombudet er derimot bekymret for de barna som ikke er i en situasjon hvor de har en egnet person som kan virke som tillitsperson.

Departementet foreslår også i høringens kapittel 20.3 at tillitspersonen inntas i barnevernloven § 6-10 om politiattester.

Barneombudet ønsker å understreke at tillitspersonen ikke må brukes som erstatning for tilsyn i fosterhjemmet eller institusjonen barnet plasseres i etter omsorgsovertakelse.

Barneombudet støtter forslaget i kapittel 13 om medvirkning og tillitsperson, og anmoder departementet om å arbeide videre for å finne gode løsninger for de barna som ikke har en person som kan påta seg rollen som tillitsperson.

Kapittel 14 Begrepsbruken i barnevernloven

Departementet er i tvil om hvilke begreper som bør benyttes, og hvilke som bør skiftes ut. Dette er på bakgrunn av at noen begreper kan virke stigmatiserende eller ugjenkjennelige for de det gjelder. Departementet ber særlig om høringsinstansenes syn på begrepene fosterhjem, fosterbarn, fosterforeldre, institusjon og barn med alvorlige atferdsvansker.

Barneombudet ser at det kan være krevende å finne frem til begreper som er dekkende for gruppene de skal representere, samtidig som de skal være forståelige og gjenkjennbare for de enkelte brukerne.

Vi er glade for at departementet har inkludert innspill fra Barnevernproffene om dette kapittelet i høringen.

Barneombudet har ingen umiddelbare meninger om disse begrepene, men henstiller departementet til å utrede saken videre i tett samarbeid med de ulike brukerorganisasjonene.

Kapittel 15 Hjelpetiltak for barn og barnefamilier

Departementet anfører at de hjelpetiltakene som nevnes i barnevernloven § 4-4 kan virke begrensende på barneverntjenestenes valg av hjelpetiltak. Videre mener departementet at tiltakene som settes inn i hjemmet i større grad bør være av strukturerende karakter heller enn kompensierende. Departementet anfører at det i en del tilfeller vil være riktig å sette inn tiltak av kompensierende karakter, men at disse i større grad bør brukes som supplement til strukturerende tiltak.

Departementet foreslår at barnevernloven § 4-4 første og annet ledd skal lyde:

Barneverntjenesten skal bidra til å gi det enkelte barn gode levekår og utviklingsmuligheter ved råd, veiledning og hjelpetiltak. *Hjelpetiltakene skal ha som formål å bidra til positiv endring hos barnet eller i familien.*

Barneverntjenesten skal, når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlige behov for det, sørge for å sette i verk hjelpetiltak for barnet og familien.

Departementet foreslår at barnevernloven § 4-4 tredje ledd ("Barneverntjenesten kan også yte økonomisk stønad som hjelpetiltak for barnet") utgår, og at nåværende fjerde og femte ledd blir tredje og fjerde ledd.

Barneombudet er enige i at det i mange tilfeller vil være behov for flere typer tiltak i en familie. Vi er også enige i formålet om å bidra til positiv endring hos familien eller barnet.

Barneombudet understreker at selv om det langsiktige målet med tiltak etter barnevernloven § 4-4 vil være en positiv endring i situasjonen rundt barnet, så betyr ikke dette at ethvert tiltak nødvendigvis trenger å være endringsskapende i seg selv. Man kan tenke seg mange situasjoner hvor kompensierende tiltak er nødvendige for å hindre negativ utvikling. Videre kan kompensierende tiltak, som for eksempel økonomisk stønad, bidra til at barnet i større grad får oppfylt sine rettigheter, som medvirkning og deltakelse, etter barnekonvensjonen. Vi tenker her på tiltak som stønad til å delta på klasseset, innkjøp av utstyr i forbindelse med idrett eller annen aktivitet, eller andre kompensierende tiltak som for eksempel oppnevning av støttekontakt for barnet.

Eksemplene på hjelpetiltak som listes opp i § 4-4 i barnevernloven er ikke uttømmende, men nettopp ment som eksempler på hva som kan iverksettes etter denne paragrafen. Dersom det er tilfelle at opplistingen legger begrensende føringer på barneverntjenestene mener vi at dette kan klargjøres i et rundskriv eller lignende.

Som departementet selv anfører i høringen vil en endring i loven kunne skape usikkerhet rundt hva slags hjelp barnevernet faktisk gir. Eksemplifiseringen tjener til å skape en forståelse rundt hva brukere av tjenesten kan forvente av barneverntjenestene. Det er viktig at brukere av barnevernet kan gjøre seg opp en viss forventning av hva tiltak fra barnevernet kan innebære.

Så lenge barnevernloven ikke er en rettighetslov er det uheldig å fjerne eksemplene på hva barnevernet kan sette inn av tiltak i en familie. På samme måte er det meget uheldig hvis formuleringen i § 4-4 annet ledd om barnevernets mulighet til å føre tilsyn med hjemmet ved å oppnevne en tilsynsfører utgår. Sett i sammenheng med forslaget om at kommunene skal få adgang til å legge tilsynet med fosterhjem under en tjeneste og ikke en tilsynsfører, vil dette kunne bidra til å øke kommunenes handlefrihet på bekostning av barns rettigheter.

Barneombudet støtter ikke forslaget.

Kapittel 16 Regulering av institusjoner med behandlingshjem

Barneombudet er noe usikre på hva forslaget om ”institusjoner med behandlingshjem” vil innebære i praksis. Institusjoner med behandlingshjem ser ut til å bli et tilbud i skjæringspunktet institusjon/hjem med de utfordringer det kan medføre.

Barneombudet ser at det kan være vanskelig å finne gode plasseringstilbud til en del barn. Vi er glade for at det arbeides med å utvide hva slags tilbud disse barna kan få, men på bakgrunn av den forelagte informasjonen har vi ikke fått en helhetlig forståelse av hva dette forslaget vil medføre. Barneombudet ønsker derfor ikke å kommentere dette forslaget ytterligere.

Kapittel 17 Forslag om styrking av barneverntjenestens oppfølging av barn under og etter varetekt og straffegjennomføring

Departementet foreslår at barnevernloven § 3-5 annet ledd skal lyde:

Når barn under 18 år sitter i varetekt eller gjennomfører fengselsstraff, skal barneverntjenesten holde jevnlig kontakt med kriminalomsorgen og delta i planleggingen og tilretteleggelsen av tiltak etter endt opphold. Slik oppfølging under varetekt og straffegjennomføring skal regnes som et tiltak som er iverksatt før barnet fyller 18 år, jf. barnevernloven § 1-3 annet ledd.

Barneombudet støtter departementets forslag om ny § 3-5 i barnevernloven. Det er av avgjørende betydning for ungdom i fengsel at man arbeider systematisk frem mot løslatelse. I denne sammenheng er det også viktig å understreke at barnevernet kan representere kontinuitet i oppfølgingen av ungdommen. Kriminalomsorgen har ikke anledning til å følge opp en tidligere innsatt etter endt soning. Dermed vil løslatelse for mange ungdommer kunne representere et brudd, ikke bare fordi man fysisk flytter, men fordi relasjoner og opplegg man har bygget opp under soning opphører. Barnevernet vil kunne følge opp ungdommen på en annen måte og bidra til kontinuitet.

Det er svært positivt at departementet presiserer barnevernets ansvar for ettervern til barn som har sittet i fengsel, og at den foreslåtte bestemmelsen er tydelig på at oppfølging i fengsel skal regnes som ”tiltak som er iverksatt før barnet fyller 18 år” jf. bvl § 1-3 annet ledd.

Barneombudet tar ikke stilling til hvilken kommune som skal ha ansvaret for oppfølging av ungdom i fengsel, men vi ønsker å understreke viktigheten av at dette gjøres helt klart, slik at man unngår diskusjoner om hvor ansvaret skal ligge.

Høringsnotatet er ikke tydelig når det gjelder det konkrete innholdet i oppfølgingen utover at barnevernet skal samarbeide med kriminalomsorgen om tiltak etter endt soning. Barneombudet har flere ganger påpekt at en del barn i fengsel vil kunne ha behov for barneverntiltak også under soning. Vi savner også en tydeliggjøring av barnevernets ansvar for å følge opp den enkelte ungdom og for å sikre at ungdommen blir hørt og får delta i gjennomføring og planlegging av tiltak etter barnevernloven under og etter soning. Generelt ser vi at det er et behov for en tydeliggjøring av barnevernets ansvar for barn som fengsles.

Til slutt vil vi bemerke at det er viktig at departementet, i samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet, legger til rette for soning etter straffegjennomføringsloven § 12 i barnevernsinstitusjon. § 12-soning vil blant annet kunne være et svært nyttig virkemiddel for å sikre kontinuitet i oppfølgingen og tilbudet ved løslatelse.

Kapittel 18 Samvær med søsken etter omsorgsovertakelse

Departementet foreslår nytt annet ledd i barnevernloven § 4-19:

Når det er fattet vedtak om omsorgsovertakelse, skal fylkesnemnda ta standpunkt til omfanget av samværsretten, men kan også bestemme at det av hensyn til barnet ikke skal være samvær. Fylkesnemnda *kan bestemme* at foreldrene ikke skal ha rett til å vite hvor barnet er. *Ved omsorgsovertakelsen skal fylkesnemnda også vurdere om det skal fastsettes samvær mellom søsken.*

Barneombudet får en rekke henvendelser fra barn og unge som er fortvilet over å miste kontakten med søsken etter en omsorgsovertakelse. Vi er klar over at det kan være mange grunner til at søsken i noen tilfeller ikke bør ha samvær med hverandre. Dette må imidlertid alltid være begrunnet i en konkret vurdering av barnets beste. Barneombudet har også hatt kontakt med ungdom som vegrer seg for å ta kontakt med barnevernet i frykt for å miste kontakt med søsken. Det er derfor viktig at det blir presisert i lovteksten at samvær med søsken alltid skal vurderes.

Barneombudet støtter forslaget.

Kapittel 19 Barneverntjenestens ansvar for å følge opp barnet etter en omsorgsovertakelse

På bakgrunn av Riksrevisjonens undersøkelse om det kommunale barnevernet og bruken av statlige virkemidler (Dok 3:15 (2011-2012)) ser departementet det hensiktsmessig at barneverntjenestens helhetlige ansvar for å følge opp barnet etter en omsorgsovertakelse blir understreket ytterligere i loven.

Departementet foreslår at § 4-16. Oppfølging av vedtak om omsorgsovertakelse skal lyde:

Barneverntjenesten har etter en omsorgsovertakelse et løpende og helhetlig ansvar for oppfølgingen av barnet. Barneverntjenesten skal nøye følge utviklingen til de barn som det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse for, og likeledes utviklingen til deres foreldre. Barneverntjenesten skal kort tid etter en omsorgsovertakelse kontakte foreldrene med tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barneverntjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

Det er viktig at ivaretagelsen av barn etter en omsorgsovertakelse blir kontinuerlig fulgt opp, og at ansvaret for dette blir ytterligere presisert. Barneombudet støtter forslaget.

Kapittel 20 Tilsyn og kontroll med barn i fosterhjem

Departementet foreslår at barnevernloven § 6-10 første ledd skal lyde:

Den som skal ansettes i barneverntjenesten, jf. § 2-1, skal legge fram politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for *støttekontakter* og andre som utfører oppgaver for barneverntjenesten som ledd i hjelpetiltak etter § 4-4. *Det skal også legges frem politiattest for tillitspersoner etter barnevernloven § 4-1 annet ledd og personer som skal utøve tilsyn med barn i fosterhjem etter § 4-22*

Barneombudet støtter forslaget om at tillitspersoner, jf. kapittel 13 i høringen, skal kunne avkreves politiattest.

Barneombudet støtter ikke forslaget om å utelate ordet "tilsynsførere" fra § 6-10, se begrunnelse for dette under merknadene til forslaget om § 4-22 under.

Departementet anfører at dagens system med tilsyn med barn i fosterhjem har store svakheter. Mer enn 800 barn i fosterhjem mangler tilsynsfører og det er store utfordringer med å rekruttere og beholde tilsynsførere. Dette har medført kritikk blant annet fra FNs komité for barns rettigheter.³

Departementets foreslår at barnevernloven § 4-22 nytt femte og sjette ledd skal lyde:

Kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem fra plasseringstidspunktet og frem til barnet fyller 18 år. Formålet med tilsynet er å føre kontroll med at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp.

Kommunen skal sørge for at de som skal utøve tilsynet gis nødvendig opplæring og veiledning.

§ 4-22 fjerde ledd ("Barneverntjenesten skal oppnevne tilsynsfører for barn i fosterhjem") oppheves. Nåværende femte ledd blir nytt fjerde ledd.

Barneombudet er enig i at det nåværende systemet for tilsyn i fosterhjem ikke er godt nok, og vi er enige i at det er viktig å få et godt fungerende system på plass. Slik vi forstår forslaget er vi bekymret for at det vil bli dårligere kontinuitet i tilsynet med fosterhjemmene. Dette vil igjen gå ut over barna i fosterhjem.

Forslaget åpner for at kommunen kan legge tilsynet med fosterhjem til en instans. Dette må ses i lys av at forslaget også åpner for at barn i fosterhjem ikke lenger skal få utnevnt en egen tilsynsfører i og med at § 4-22 fjerde ledd foreslås tatt bort.

Barneombudet ser dermed for seg en situasjon hvor selve utførelsen av tilsynet med barn i fosterhjem i verste fall legges til en tjeneste og ikke en person, med de negative følger for kontinuitet og trygghet dette kan medføre.

Barneombudet er også opptatt av at ansvaret for oppfølging og kontroll med fosterhjemmet ikke må utvannes. Ansvarsfordelingen som forslaget innebærer kan lett medføre at barneverntjenesten mister kontroll med hvordan barnet har det i fosterhjemmet.

Forslaget i kapittel 20 passer dårlig med forslaget i kapittel 19 om barneverntjenestens løpende og helhetlige ansvar for oppfølgingen av barnet etter omsorgsovertakelse.

Barneombudet støtter ikke forslaget.

Kapittel 21 Endring av tilsynsforskriftens krav til årlig systemrevisjon av barneverninstitusjoner

Departementet foreslår følgende endring i § 9 i tilsynsforskriften:

§ 9. Tilsyn med institusjonen

Tilsynsmyndigheten skal regelmessig vurdere behovet for å føre tilsyn med institusjonen. Behovet skal vurderes ut fra en risiko- og sårbarhetsanalyse.

³ <http://www.barneombudet.no/sfiles/00/05/1/file/concluding-observations-2009.pdf>

Som ledd i sitt tilsyn skal tilsynsmyndigheten påse at institusjonene har etablert tilfredsstillende interkontrollsystem for institusjonen og fører kontroll med sin egen virksomhet, jf. forskrift om krav til kvalitet og internkontroll i barneverninstitusjoner kapittel 2. Det skal ikke føres tilsyn med fosterhjem med særlige forutsetninger etter barnevernloven § 4-27 etter denne bestemmelsen.

Barneombudet støtter at Fylkesmennene selv kan få adgang til å bestemme hvilken type tilsyn de ønsker å gjennomføre. Vi er dog bekymret for at den nye lovteksten åpner for at det kan utføres færre tilsyn enn ved dagens ordning.

Barneombudet foreslår at forslaget til ny lovtekst omarbeides til å romme Fylkesmannens adgang til selv å vurdere hvilken tilsynsmetode som er mest hensiktsmessig ut i fra Fylkesmannens faglige skjønn og institusjonenes historikk og situasjon, men uten å åpne for at antallet tilsyn per år senkes.

Kapittel 22 Tilsyn med statlige barneverntjenester

Barneombudet støtter forslaget om å kunne føre tilsyn med hele tiltakskjeden i barnevernet, uavhengig av tjenestetilbyder eller nivået tjenestene springer ut i fra. Vi mener at tilsynsmyndigheten bør gis adgang til å pålegge retting av avvik, samt sanksjonsmuligheter. Ombudet mener Helsetilsynet ved Fylkesmennene som eksisterende tilsynsmyndighet på barnevernområdet bør få utvidet sitt mandat til også å innlemme dette.

Kapittel 23 Presisering av barnevernloven § 8-4 om oppholdskommunens ansvar for å reise sak for fylkesnemnda.

Departementet foreslår følgende endringer:

Barnevernloven § 8-4 nytt annet ledd skal lyde:

Endring i barnets tilknytning til kommunen i tidsrommet mellom sak er reist og vedtak fattet i fylkesnemnda, medfører ingen endring i ansvarsforholdet hvis det ikke blir inngått avtale som nevnt i første ledd annet punktum.

§ 8-4 nåværende annet ledd blir tredje ledd.

Barneombudet støtter forslaget.

Kapittel 24 Beregning av plasseringstid ved vedtak etter barnevernloven § 4-24

Departementet foreslår følgende endringer:

Barnevernloven § 4-25 annet ledd skal lyde:

Et vedtak etter § 4-24 første og annet ledd skal treffes av fylkesnemnda etter reglene i kapittel 7. Midlertidig vedtak kan treffes av barnevernadministrasjonens leder og av påtalemyndigheten. § 4-6 annet, fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende. Plasseringstiden etter det midlertidige vedtaket skal inngå i den totale plasseringstiden som gjelder for vedtak etter § 4-24 første og annet ledd.

Barneombudet støtter forslaget.

Kapitel 25 Fristen for å bringe fylkesnemndas vedtak inn for domstolen.

Nåværende frist for å bringe et vedtak fattet av fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker inn for domstolen er i dag to måneder. Departementet har kommet til at den samme fristen som gjelder i for øvrige sivile saker også bør gjelde i barnevernssaker.

Departementet foreslår at barnevernloven § 7-24 annet ledd skal lyde:

Fristen for å reise søksmål er en måned fra den dag den som har rett til å reise søksmål, fikk melding om vedtaket. Det kan gis oppfriskning mot oversittelse av søksmålsfristen.

Barneombudet støtter forslaget.

Vennlig hilsen

Anne Lindboe
barneombud

Andreas Fostervold Stordahl
rådgiver

Brevet er godkjent elektronisk, og har derfor ingen underskrift.